

LIBRIS

Editor: Luminița Bratu

Copertă: Flory Preda

Tehnoredactare: Florența Sava

Corectură: Roxana Barbu și Georgeta Nicolae

We know
books

Titlul original: DIE WITH ZERO

Copyright © 2020 by William O. Perkins III

Romanian edition published by arrangement with HarperCollins

Publishers LLC through Agentia Literara Livia Stoia.

Copyright © 2023 Editura Prestige
pentru ediția în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PERKINS, BILL

Mori pe zero: obține cât de mult poți de la banii și de la viața ta/Bill Perkins. - București: Prestige, 2023
ISBN 978-630-6506-83-5

159.9

TOATE DREPTURILE REZERVATE!

Nicio parte a acestei cărți nu poate fi utilizată sau reprodusă în vreun fel fără permisiunea scrisă a editurii, cu excepția citatelor scurte, încorporate în articole critice sau în recenzii.

Tel.: 0732.55.88.33

www.edituraprestige.ro

www.facebook.com/edituraprestigeoficial

BILL PERKINS

MORI PE ZERO

**Obține cât de mult poți
de la banii și de la viața ta**

Traducere de Dragoș Tudor

PRESTIGE
București - 2023

*Pentru Skye și pentru Brisa
Fie ca voi să aveți cele mai împlinite vieți,
îndestulate de aventură și de dragoste!*

CUPRINS

Nota autorului	7
1. Optimizează-ți viața	9
2. Investește în experiențe	29
3. De ce să mori pe zero?	50
4. Cum să-ți cheltuiești banii (fără să ajungi pe zero, înainte de a muri)	75
5. Cum rămâne cu copiii?	91
6. Echilibrează-ți viața.....	120
7. Începe să-ți împarți viața în tranșe	156
8. Cunoaște-ți apogeul	170
9. Fii îndrăzneț, nu fii prost!	202
Concluzie - o sarcină imposibilă, un scop demn	217
Mulțumiri	219
Anexă: Ce este această nouă aplicație despre care tot vorbești?	225
Note	231
Ilustrații	239

am toate răspunsurile, dar am ceva care știu că îți va îmbogăți viața.

Nu sunt un consultant financiar atestat. Sunt doar cineva care vrea să-și trăiască viața din plin, și vreau ca același lucru să ți se întâmple și ție.

Cred că oricine își dorește genul acesta de viață, realist vorbind însă, nu oricine îl poate obține. Spun chiar de la început: dacă te cam chinui să-ți îndeplinești obligațiile obișnuite, cartea asta s-ar putea să te ajute cât de cât, dar nu într-atât, cât ajută pe cineva care are bani destui, care e sănătos și care are timp liber pentru a face cu adevărat alegeri referitoare la modul în care să se folosească la maximum de aceste resurse.

Continuă să citești. Sper ca măcar să te fac să reflectezi și să regândești unele presupuneri esențiale, referitoare la viață.

Bill Perkins,
vara lui 2019

1. OPTIMIZEAZĂ-ȚI VIAȚA

Regula numărul 1: Maximizează experiențele pozitive ale vieții.

În octombrie 2008, Erin și soțul ei, John, erau avocați de succes și aveau trei copii, când au aflat că John avea sarcom cu celule clare, o formă rară de cancer, cu dezvoltare rapidă, care afectează țesuturile moi ale corpului. „Nimeni nu s-a gândit că un tânăr de 35 de ani avea o tumoră de mărimea unei mingi de baschet”, își amintește Erin. Așa că nimeni nu suspecta că ar fi cancer până când tumora nu s-a extins la spatel și la oasele lui John. „Nu ne-am dat seama cât de gravă este situația până când nu am făcut raze X, precum un brad de Crăciun”, spune Erin. Diagnosticul necruțător a îngrozit-o și a copleșit-o. Întreaga responsabilitate de a avea grijă de familie din punct de vedere fizic și financiar a căzut în sarcina ei, dat fiind că John era prea bolnav pentru a mai munci. Situația reprezenta mai mult decât putea duce o singură persoană.

Fusesem prieten cu Erin de când eram copii, așa că am vrut să ajut cu tot ce-mi stătea în putere pentru a face situația mai puțin groaznică. „Încetează să faci ceea ce faci și petrece cât mai mult timp în familie, cât John încă se mai poate bu-

cura de astăzi", i-am zis eu. De asemenea, m-am oferit să-i susțin cu o parte din cheltuieli.

Se pare că gândurile îmi fuseseră deja citite: Erin se gândise deja să renunțe la locul de muncă pentru a se putea concentra pe ceea ce conta cu adevărat. Și chiar asta a făcut. Așa că la locuința lor din Iowa, în pauzele de tratament pentru cancerul de care suferea John, cuplul s-a bucurat de plăcerile simple oferite de compania reciprocă: au mers în parc, s-au uitat la filme, au jucat jocuri video, și-au luat împreună copiii de la școală.

În noiembrie, când medicii locali făcuseră tot ce se putea, fără prea mare succes, Erin a descoperit un studiu clinic în Boston, unde a mers de câteva ori cu John pentru un tratament experimental, folosind timpul liber rămas pentru a lua parte la unele tururi cu tematică istorică, cel puțin cât timp John mai putea să meargă. Cu toate acestea, speranța lor s-a năruit foarte rapid și într-o zi John a căzut pradă gândurilor despre tot ce îi va lipsi, de la a-și vedea copiii crescând până la a-și petrece anii alături de Erin.

John a murit în ianuarie 2009, la doar trei luni de la primirea diagnosticului. Rememorând acea perioadă, Erin își amintește trauma și devastarea trăite, dar este mulțumită că a renunțat la locul de muncă pentru a sta acasă cu John.

În situații asemănătoare, cei mai mulți oameni ar fi făcut același lucru. Moartea ne trezește, cu cât se apropie mai mult, cu atât devenim mai conștienți. Când sfârșitul ne e aproape, începem brusc să ne gândim: *Ce naiba fac? De ce am așteptat atât de mult?* Până atunci, mulți dintre noi trec prin viață ca și cum ar avea tot timpul din lume.

O parte din acest comportament este irațional. Ar fi prostesc să trăim fiecare zi, ca și cum ar fi ultima: nu ne-am mai strădui atât de mult la locul de muncă, nici să învățăm

pentru un examen sau nu am mai merge la dentist. Așa că are sens să amânăm recompensa pentru o anumită perioadă, astfel încât să-și arate roadele pe termen lung. Adevărul trist este că prea multe persoane amână recompensa prea mult timp, economisind bani pentru experiențe de care nu se bucură niciodată. Să trăiești ca și cum viața ta ar fi nesfârșită este opusul unei abordări pe termen lung: este lipsit de perspectivă.

Evident, povestea lui Erin și a lui John reprezintă o situație extremă. Carcinomul cu celulă clară descoperit într-un stadiu avansat este rar, iar moartea a amenințat acest cuplu mai tare decât o face în cazul celorlalți oameni. Cu toate acestea, provocarea pe care o ridică situația de față este valabilă pentru oricine: starea generală de sănătate a oricărui dintre noi are de suferit odată cu trecerea timpului, toți murim, mai devreme sau mai târziu, așa că întrebarea finală la care trebuie să răspundem este cum să profităm la maximum de timpul nostru finit în această lume.

Adresată așa, pare o întrebare elevată, filozofică – dar eu nu o consider astfel. Sunt inginer de profesie și am câștigat bani pe baza aptitudinilor mele analitice, așa că văd această întrebare ca fiind o problemă de optimizare: cum să maximizezi împlinirea având pierderi minime.

Problema tuturor

Cu toți ne confruntăm cu diverse variante ale acestei întrebări. Desigur, rezerva de bani diferă de la o persoană la alta, adesea semnificativ, dar problema de bază rămâne aceeași, pentru fiecare dintre noi: care este modalitatea cea mai bună de a ne aloca energia vitală, înainte de a muri?

M-am gândit ani la rând la această problemă, întorcându-mă la perioada în care câștigam atât cât să pot trăi,

cu timpul însă, am dezvoltat câteva principii care par logice. Acestea constituie ideile pe care am construit cartea. De exemplu, doar în anumite momente te poți bucura de anumite experiențe: cei mai mulți oameni nu pot să facă schi nautic la 19 ani. Un alt principiu: chiar dacă avem măcar potențialul de a câștiga mai mulți bani în viitor, nu ne putem întoarce pentru a recupera timpul pe care l-am pierdut. Așa că nu are rost să lăsăm să treacă ocaziile, din teama de a ne risipi banii. Risipirea vieții ar trebui să constituie o îngrijorare mult mai mare.

Cred foarte mult în aceste idei și le susțin de fiecare dată când am ocazia. Urăsc să observ cum oamenii își risipesc resursele și amână să-și trăiască viața în prezent - le spun acest lucru direct, fie că este vorba despre o tânără de 25 de ani, care se teme să-și urmeze cariera visată și, în schimb, se mulțumește cu o slujbă sigură, dar care nu i se potrivește, fie că este vorba despre un multimilionar de 60 de ani, care continuă să muncească multe ore pentru a face mai mulți bani pentru perioada de pensionare, în loc să se bucure de averea pe care deja a agonisit-o. Pe cât pot, încerc să aplic tot ceea ce susțin. Evident, uneori sunt asemenea unui antrenor gras care stă pe margine, nereușind să-mi urmez propriul sfat, dar când îmi dau seama că fac asta încerc să schimb lucrurile, așa cum vei afla citind această carte. Nimeni nu este perfect, dar fac tot ce pot să tind spre asta.

Suntem asemănători, dar diferiți

Viața se poate trăi din plin în multe moduri. De exemplu, mie îmi place să călătoresc și să joc pocher, așa că fac multe excursii, unele dintre ele, pentru a ajunge la turneele de pocher. Asta înseamnă că îmi cheltuiesc în fiecare an o mare

parte din economii pe călătorii și pe acest joc. Dar nu mă înțelege greșit: nu susțin ca oricine să-și consume agoni-seala pe călătorii, ca să nu mai zic de pocher. Ceea ce *susțin* este de a afla lucrurile care te fac fericit, iar apoi de a converti banii pe care îi ai în experiențele pe care ți le dorești.

Aceste experiențe plăcute diferă de la o persoană la alta; unele persoane sunt active și aventuroase, altele preferă să stea în preajma casei. Unii oameni au o mare satisfacție să investească în ei, în membrii familiei și în prieteni, alții preferă să-și consume timpul și banii pentru aceia care au fost mai puțin norocoși. Și, desigur, ne putem bucura de o combinație a acestor experiențe. Oricât de mult mi-ar plăcea să călătoresc, mă bucur și să-mi dedic timpul și banii pentru a susține cauze în care cred, de la limitarea finanțării băncilor până la ameliorarea urmărilor uraganelor de la vecinii mei din Insulele Virgine Americane. Prin urmare, nu am de gând să spun că un set de anumite experiențe este mai bun decât altul; pur și simplu, ar trebui să le alegi conștient și intenționat, nu să trăiești viața pe pilot automat, așa cum fac mulți oameni.

Evident, e ceva mai complicat decât simplul fapt de a ști ce te face fericit și de a-ți cheltui tot timpul banii pe asemenea experiențe. Asta din cauză că și capacitatea noastră de a ne bucura de diverse experiențe se schimbă de-a lungul vieții. Să ne gândim: dacă părinții te-au luat cu ei într-un tur al Italiei când erai copil, oare, cât de mult ai putut profita de acea vacanță scumpă, în afară de a te îndrăgosti pentru totdeauna de înghețată? Sau să luăm o altă extremă: cât de mult crezi că te vei bucura să urci pe Treptele Spaniole din Roma când ai 90 de ani - presupunând că mai ești în viață și că le mai poți urca la acel moment? După cum menționa și

titlul unui articol¹ pe teme economice: „La ce e bună bogăția dacă nu ai sănătate?”.

Cu alte cuvinte, pentru a obține cât mai mult de la viața și de la banii tăi, este foarte importantă sincronizarea. Așadar, pentru a spori împlinirea pe care o resimți, este important să ai parte de experiențe potrivite vârstei. Iar asta este adevărat, indiferent de preferințele pe care le ai sau de banii disponibili. Chiar dacă nivelul de împlinire diferă pentru fiecare persoană - de exemplu, persoanele cu resurse financiare relativ modeste au tendința de a avea niveluri de împlinire mai scăzute², iar persoanele fericite din fire au niveluri de împlinire mai ridicate - e nevoie ca toți să ne programăm corect experiențele. Maximizarea împlinirii prin experiențe - planificând cum ne alocăm timpul și banii pentru a atinge vârfurile cele mai ridicate cu resursele disponibile - reprezintă modul în care ne putem bucura din plin de viață. Fiind responsabili, în raport cu aceste decizii cruciale, devenim responsabili față de propria viață.

Miliardarul onorific

Unii dintre prietenii mă numesc „miliardarul onorific”, ceea ce înseamnă exact ce crezi: nu sunt chiar un miliardar, dar cheltuiesc ca și cum aș fi.

Totuși, realitatea este că cei mai mulți miliardari nu-și cheltuiesc averea în timpul vieții. Există o limită a cât poate cheltui cineva pentru el însuși, având chiar cele mai extravagante gusturi, așa că cei foarte bogați au tendința de a risipi mulți bani. Cu toate acestea, însumate, familiile celor mai bogați 2.000 de americani (mulți dintre ei fiind în vârstă) donează doar un procent pe an din averea pe care o dețin, o rată prin care nu-și pot epuiza resurse generoase înainte de

a muri³. Nu vorbesc doar despre bogații zgârșiți. Cele mai avute familii îi includ și pe cei mai generoși filantropi din prezent - precum Bill Gates, Warren Buffett și Michael Bloomberg, fiecare dintre aceștia angajându-se, într-un fel, să-și doneze averea. Dar până și acești donatori extraordinari au probleme, cheltuindu-și rapid miliardele deținute. Asta se întâmplă parțial din cauză că au agonisit atât de multă bogăție, încât banii se înmulțesc în fiecare an mai mult decât pot ei dona într-un mod responsabil, onorabil. Gates, de exemplu, aproape și-a dublat averea din 2010, chiar dacă este devotat luptei împotriva bolilor și sărăciei. Deși urăsc să nedreptățesc pe cineva care face atât de multe lucruri grozave pentru lume, nu pot să nu mă întreb câte alte lucruri nu s-ar putea realiza cu imensa avere a lui Gates dacă acesta ar reuși să o folosească în acest moment!

Măcar Gates a avut inteligența și grija să se oprească de a munci pentru bani când era încă tânăr pentru a începe să cheltuiască cu adevărat. Prea multe persoane bogate, de succes, nu reușesc să facă acest lucru. Până și Gates ar fi trebuit să se retragă mai devreme din activitatea profesională, înainte de a acumula o sumă de câteva ori mai mare decât poate cheltui în timpul vieții. Viața nu este ca un joc din *Space Invaders* - nu primești puncte pentru toți banii pe care îi câștigi în joc -, dar mulți oameni se comportă ca și cum așa ar fi. Continuă să câștige și să tot câștige, încercând să-și sporească averea fără a maximiza și beneficiile de pe urma acelei averi - inclusiv ceea ce le pot oferi copiilor, prietenilor și societății, în general, în loc să aștepte până mor.

O discuție care îți schimbă viața

Nu am gândit mereu așa, în orice caz, nu când lucram la primul meu job, imediat după ce am terminat facultatea. La Universitatea din Iowa am jucat fotbal american și am absolvit ingineria electrică. Deși iubeam acest domeniu și aveam un mod de gândire optimizat adecvat, știam încă de la momentul în care echipele de recrutare veneau în campus că nu exista vreo șansă să urmez o carieră tipică de inginer. Să lucrez pentru o companie, să zicem, IBM, ar fi necesitat ani de lucru la o filială a unei filiale pentru a ajunge să am ocazia să fac vreun proiect. Asta nu părea încântător. Programul rigid și doar câteva săptămâni de vacanță într-un an stăteau în calea tuturor lucrurilor pe care aveam de gând să le fac. Mai precis, eram tânăr și aveam iluzia grandorii. Dar eram convins că mă aștepta ceva mai bun în perioada următoare.

Filmul *Wall Street* a fost lansat pe când eram în facultate. Sunt destui care râd de acest film: îl luăm în derâdere pe Gordon Gekko, personajul cu părul ferchezuit, interpretat de Michael Douglas, care ne spune că „lăcomia, în lipsa unui cuvânt mai bun, este bună”. Știm toți unde a dus un asemenea capitalism rapace în țara noastră. Dar, la acel moment, m-a marcat modul de viață bogat și fără îngrădiri pe care îl descria filmul. Am simțit că lumea financiară îmi va oferi acel tip de libertate pe care mi-o doream.

Așa că m-am angajat la New York Mercantile Exchange. Funcția mea era de „screen clerk” (funcționar) – eram un asistent neînsemnat, făcând lucruri, cum ar fi să aduc sendvișuri pentru șefi, pe etajul comercial. Pentru zona financiară, era ca și cum aș fi lucrat la Hollywood, dar în biroul de corespondență.

Salariul meu pornea de la 16.000 de dolari pe an – nu prea mulți pentru a trăi în New York, chiar și în perioada anilor '90 – așa că m-am mutat înapoi cu mama, în Orange, New Jersey. După ce am fost promovat ca „head screen clerk” (funcționar-șef) și am ajuns să câștig 18.000 de dolari, am reușit să mă mut în zona de vest a Manhattanului, împărțind cu cineva un mic apartament. Eu și colegul de garsonieră am montat un perete despărțitor care îmi oferea un miniapartament de mărimea unei cutii de chibrituri. În acele vremuri, aveam la dispoziție un venit atât de mic, încât dacă nu cumpăram un permis lunar de metrou rămâneam blocat, pentru că nu îmi puteam permite să cumpăr bilete în fiecare zi la valoarea lor normală. Când ieșeam la o întâlnire, la un film, mă luau transpirațiile reci dacă partenera comanda o pungă de floricel. Vorbesc serios!

Așa că noaptea am început să folosesc limuzina șefului meu pentru a câștiga un ban în plus. Și am devenit super-econom, încercând să pun deoparte cât mai mult. Singurul tip pe care îl cunoșteam și părea chiar mai zgârcit decât mine era amicul Tony, care scotea până și boabele neflorite dintr-un bol de floricel de porumb pentru a le putea refolosi mai târziu, după ce le punea la frigider, în speranța că umezeala le va reface.

Eram mândru de economia pe care o făceam, cu adevărat încântat de mine, pentru că reușeam să pun bani deoparte dintr-un venit atât de mic. Apoi, într-o zi, am discutat cu șeful meu, Joe Farrel, care era acționar la compania la care lucram, și am ajuns cumva să vorbim și despre economiile mele. I-am mărturisit cât de mult economisiseam – cred că la acea vreme era vorba despre 1.000 de dolari – gândindu-mă că va admira abilitățile mele de management. Ei

bine, m-am înșelat. Iată răspunsul lui, de-a dreptul scandalos:

– Ești atât de idiot? Să pui deoparte toți acei bani?

Pentru mine a fost ca o palmă peste față. Apoi a continuat:

– Ai venit aici să faci milioane. Capacitatea ta de a câștiga se va adevăra! Crezi că vei câștiga doar 18.000 de dolari pe an tot restul vieții tale?

Avea dreptate. Nu-mi luasem un job pe Wall Street ca să câștig atât de puțin și urma aproape sigur să câștig mai mult în anii care urmau. Așa că de ce trebuia să agonisesc acest mic procent aleatoriu din venitul meu pentru a-l folosi în viitor? Ar fi trebuit să profit pe loc de amărății de 1.000 de dolari adunați!

A fost un moment care mi-a schimbat viața – mi-a deschis mintea spre noi idei, despre cum să-mi echilibrez câștigurile cu cheltuielile. Nu am știut la acel moment, dar Joe Farrell se referea de fapt la o idee destul de veche din domeniul finanțe-contabilitate. Se numește *optimizarea consumului*. Încasările noastre pot varia de la o lună la alta sau de la un an la altul, dar asta nu înseamnă că și cheltuielile noastre trebuie să urmeze aceste variații – ar fi mult mai bine dacă am uniformiza acele variații. Ca să facem asta, trebuie în principiu să transferăm bani din anii de abundență spre anii mai slabi. Aceasta este una dintre întrebuițările conturilor de economii. În cazul meu însă, îmi utilizam cantitatea de economii exact pe dos – eu luam banii eului meu înformatat pentru a-i oferi unui eu mai bogat? Nu e de mirare că Joe m-a făcut idiot.

Citind acum aceste rânduri, ai putea spune: OK, optimizarea consumului are logică în teorie, dar cum de ai știut

cu adevărat că urma să fii mai bogat în viitor decât erai atunci? Nu orice funcționar urmează să ajungă un bursier de succes, așa cum nu orice copil de la biroul de corespondență de la Hollywood nu devine mogul al unui studio cinematografic. Este o întrebare corectă și eu sunt primul care să recunoască faptul că numeroase lucruri au trebuit să meargă bine, ca eu să ajung unde sunt în prezent. Este adevărat că nu am putut să prevăd *magnitudinea* câștigurilor mele ulterioare. Dar uite care este secretul: am fost corect în privința *direcției* în care o luau veniturile mele. Nu puteam să știu că voi câștiga milioane, dar știam sigur că voi face mai mult de 18.000 de dolari pe an!

Banii sau viața?

Cam în acea perioadă, mi-a căzut în mână o carte importantă și influentă: *Your Money or Your Life*, de Vicki Robins și Joe Dominguez. Acea carte, pe care am recitit-o de câteva ori de atunci – care, la 25 de ani de la lansare, este cunoscută și tinerelor generații, mulți dintre membrii acestora făcând parte din mișcarea FIRE („financial independence, retire early”) – mi-a transformat complet înțelegerea valorii pe care o au timpul și viața mea: citind acea carte, mi-am dat seama că îmi risipeam ore valoroase din viață.

Cum? Cartea susținea că banii reprezintă energia vieții. *Energia vieții* reprezintă orele în care ești pentru a face lucruri – că orice ai munci, consumi ceva din acea energie finită a vieții. Așa că orice sumă de bani pe care ai câștigat-o prin muncă reprezintă cantitatea de energie pe care ai consumat-o pentru a câștiga suma respectivă. Acest lucru este adevărat, indiferent cât de mult sau cât de puțin este plătită

* Independență financiară, pensionare precoce (n.t.)